

rubljev zrnja, a imel je živeža dosti, da je preživel ž njim sebe in svojo rodbino. Poljedelsko gospodarstvo je mnogo kvara trpelo zbog te strasti do nesrečnega čumaštva. Po krajih, ki so bili posebno plodoviti, ni bilo nikjer žitnih zalog; te so bile samo še po vlastelinskih kaščah, a ko hitro so tudi le-te prekovali v novce, skoro so poskočile cene. Kmetstvo bogatstvo so bili volji, krave, pašniki, obleka, koralji, često in gotovo novci, ali ne zrnje, ki je redko trajalo do nove žetve. To je mnogo-krat porodilo pogubo, vsaj trpko nedostatnost, če ne resnične lakote. Navzlic temu je tretje ali četrto leto po naselitvi mojih bratov v Krasnojaru bila tolika suša, da ni jeseni, niti pomladi ljudje niso imeli čisto nič žita, zemlja ni bila porodila prav nič. Preživeli so zimo neizrečeno težko. Uže pomladi je manjkalo vsakojakega živeža; ljudje so obolevali — ali zato, ker so hudo stradali, ali — ker so živeli ob nezdravem koreninji. Pokazali so se strašni nastopki bedaste neprevidnosti in zanemarjenega poljstva. Dediči novo kupljenih vasi so sklenili, da zatró to, da primorajo bogatejše kmete (ki so vlastito najkorenitejše zatirali žitni pridelek), da bodo poslé na skrbi imeli poljstvo ter pridnejše, opreznejše obdelavali zemljo.

To je bilo pač koristno, lahko pa ni bilo zvršiti tega odloka. Treba je bilo upor, vojsko napovedati v koreninjenim razvadam in predsodkom. Sploh je potreba vendar postregla sè zmeno; po tem posebnem časi se je začel velik, časi nad vse velik žiten pridelek (produkcija), in ta „produkcija“ je dandanes neka vlastitost teh pokrajin. To ni vstalo, kakor bi trenil, tudi ne povsodi sočasno, niti ob tistih stroških. Ti, kateri so bili prvi lotili se tega pridelka, skusili so največ truda in zaprek. Drugim je to lajšal vzgled, lajšala ugodnega prida očitost, kar so morali priznavati kmetije sami... Vendar je bilo jih mnogo, največ izmed bogatih zemljakov, ki je ta vrnitva k plugu bila jim nekaka zatira in do tega časa neka neznana vlastelinska samovoljnost. — Moji mlajši bratje — ti, kateri so skupno gospodarili, niso upali se zmóči upornih kmetov, ki so cele vrste bile jih popolnoma pomehkuženih. Zajemali so iz lastnih žepov, iz svojih žitnic — in pomagali so ubežcem ali neskrbnežem — niso morali jih, naj promené skrb za svoje gospodarstvo, ali prav za prav negospodarstvo. Jako so jih ljudje ljubili zato, jako hvalili, če prav so kesneje dejanja pokazala, da tudi ljubezni preobila mera ne prihaja na dobro. — V tem je treh bratov slabost bila nova težava četrtemu bratu, ki ni bil prav nikakoršen mučitelj, ki niso prav nič zapeljevali ga osobni nazori, ali opreznejše je bil in varčnejše od onih, postavil je jez navadi, ki spremlja tako velike pogube in zadržuje nerazmerne poljedelske koristi vsled same prirojenosti, ki jo ima „pozicija“. — Ta moj brat je skoro prvi sklenil, da zmanjša čumaštvo in protivil se je neprestano ljudskemu potepinstvu. Potrpel je velik nasproten krič in ogromno neljubost. Da bi se promenil dejanstveni položaj braterskih razmer, krepko je pobijal njih tožbe in njih javek. Najbogatejši gospodarji, kar smo uže povedali, čutili so najhujše bolečine te ovire, utemeljene njih razvadam in všečnostim na ukor. Res so le-ti imeli še največ pomočkov, da so upirali se zanemarjenega poljstva učinkom, protivili se nastopkom, ki je rodila jih ta zanemarjenost, — ali trpeti jih niso mogli tisti, kateri so druge morali priganjati na delavno življenje. Imovitejši kmetje so jeli upirati se in karati, naposled so ponašali se sè svojo surovostjo, zato pa so začeli bežati iz domovine — utekali so na stepe, k Bohu, za Dnester, v razne oddaljene kraje, znane jim do cela vsled mnogih vsakoletnih pohodov. Nekateri so pobegnili sami, nekateri so izginili z rodbinami in blagom (Hausvieh) vred, sploh — pobegnili so, kakor je mogel

kedo in pogodil; morali so begati za njimi, loviti jih, goniti nazaj, a zatega del so vsak dan godile se jako zoprne sitnosti in nezgode, neko neugodo moramo popisati. (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 24. dec. (*Gnjiloba v dunajskih bankah.*)

Dan za dnevom prihajajo na dan grozovitnejše dogodbe iz denarnih zavodov, katere smo bili do sedaj prištevali najboljšim tukajšnjim bankam. — Ponezvestenje velikih svot prišlo je na dan pri „Giro- in Cassa-Verein“ in pa pri „nižeavstrijski ekomptni družbi“; prvo je poškodoval načelnik oddelka Baldey za 166.000 gold., katere je ponezvestil v teku zadnjih 10 let in pa njegov svak J. Lukas, ki je društvu prizadel škode 93.000 gold. Prvi je zaprt, drugi pa se je vstrelil.

V nižeavstrijski eskomptni družbi pa sta namestnik vodjev L. Jauner in pa eskompter Kuffler tudi v daljnem času banko poškodovala za 2 milij. in 59.000 gold. Prvi se je usmrtil, drugi pa je zaprt. — Ko so te novice začele prihajati na dan, strmeli so pač ves Dunaj in ž njim tudi v prvi vrsti trgovski svet vse države, strmeč v prvi vrsti nad nadzorovanjem tako bogatih bank, pri katerih so se mogle toliko časa tako velikanske sleparije vršiti, ne da bi jim bil kedo prišel na sled. In še zdaj bile bi te sleparije ostale morebiti nerazkrite, ako bi jih ne bila sprožila sladkorjeva kriza in polom česke banke „Bodenkredit-Gesellschaft“.

Ker so druge nadrobnosti teh žalostnih dogodbe uže znane, hočem dodati tukaj samo nekaj takih, o katerih je bilo do sedaj manj čuti. Te zadevajo osebo Kufflerja, kateri ima tudi s firmo Tschinkelnov neko denarno zvezo.

Dné 18. t. m., ko je Jauner, prišedši sicer v svojo pisarno, zopet odšel in se nič več ne vrnil, in ko so prvi strahovi začeli prehajati vodstvu eskomptne družbe, obračale so se oči vseh na osebo Kufflerjevo, ker je bilo sploh znano, da je bil zapleten z Jaunerjem in pa sam osebno zapleten tudi v velike spekulacije, pri katerih so mu v sedanjih zgubonosnih časih pretile velike zgube.

Tudi je gotovo, da je prejšnji dan pričeto pregledovanje društvenih blagajnic pokazalo nerednosti, zaradi katerih je odgovornost zadevala Jaunerja in Kufflerja. Soditi je tedaj, da je policija dobila migljaj, brez vriša prijete Kufflerja, ako bi ne bil odšel, prej ko ne tudi Jaunerja. To nalogo zvršila je policija s pomočjo dveh skrivnih policajev (detektiv), katerih eden je šel v pisarno Kufflerjevo, drug pa je čakal spod pri glavnem vhodu. Prvi detektiv oglašil se je pred Kufflerjevo pisarno naročivši strežaju, da ima ž njim samim zeló nujno govoriti. Strežaj misleč, da namerava beračiti, podil ga je, dedektiv pa je silnejše in silnejše zahteval sam govoriti s Kufflerjem, tako, da je ta sam slišal v sobo glasno pravdanje, odprl vrata, in prašal, kaj je. Na to stopi dedektiv k njemu rekoč, da ima sam nujno ž njim govoriti, in ko sta šla v sobo, skazal se mu je za dedektiva, ter mu naročil, da naj gre takoj ž njim k policiji, kjer ga hočejo nekaj poizprašati. Na to je obledel, pa ko je čul, da more tje brez vriša, vzel je svoj klobuk in sukno, ter šel z dedektivom naravnost k policiji. Kasneje odpravila je policija vse druge uradnike in sluge, je vpričo komisarja preiskala vso pisarno in jo konečno zapečatila. Po tem se je še le razglasilo, da je Kuffler dejan v zapor.

V Trstu 26. dec. — V kratkem izide „Lira in Cvetje“, zbirka lirčnih poezij, balad in dram igre „Ljudmila in Privina“, ali „pokristijanjenje kor. Slo-

vencev". Delce je pisal g. Fr. Zakrajšek v Gorici; založila in izdala Ivan Dolinar in Bremic Avgust v Trstu. Cena knjigi je 55 kr. z vračunjeno poštarino. Naročnina naj se pošilja gosp. pisatelju v Gorici, ali pa na vredništvo Jurija s pušo. Ferriera. Trst."

Iz Ljubljane. (*Nezaslišano sleparstvo pri kranjski eskomptni banki.*) Kdor ima s ptujem denarjem v večjih svotah opraviti, ali, kdor ima nadzorovati lastno večje gospodarstvo, vedel bo, da pri denarnih zadevah mora zmiraj veljati brezozirno in strogo nadzorovanje. To je tudi za vestnega upravnika potrebna brzda zoper zlatoželjnost, to je edino sredstvo, katero daje blagajnicam in zalogam nedotakljivost. — Za kočljiv posel blagajnikov treba je pred vsem zaupljivih oseb, poleg teh pa nepretrganega strogega nadzorovanja. — Kako se po pravici čudi ves svet nezaslišanim goljufljam pri dveh dunajskih bankah, koliko splošno čudenje o toliko brezskrbnosti in lahkomišljenosti pri denarnih zavodih, ki štejejo po milijonih svoj denarni promet. — Še pred tednom ni nam prišlo na misel, da bi bilo pri mali kranjski eskomptni banki mogoče kaj enacega. Samo po sebi se nam je zdelo razumljivo, da upravni odborniki banke, ki imajo v njej vložen večji del svojega premoženja, vsaj v svojo lastno varnost strogo nadzorujejo bankino gospodarstvo, da so bili pri tem poslu zadnji čas tem bolj strogi, ker je uže pol leta znano, da je banka s firmo Tschinkelnovo zapletena s preveliko svoto, — da ravno zato v občinstvu malo njeno zaupanje, še bolj pa zdaj, ko se je z Dunaja čulo toliko izneverjenja, in ko je bila banka prisiljena, pomoči iskati pri drugih zavodih. — Pa motili smo se, hudo motili.

Kakor se zdaj kaže, prepustil je upravni odbor vse gospodarstvo s tolikim ptujim denarjem neomejeno edinemu vodju banke J. Zenariju. Nadzorovanja ni bilo, ker so vodju zaupali, in zdaj še le se je pokazalo, kako hudo je Zenari zlorabil ono slepo zaupanje.

Ljubljanska hranilnica odrekla je banki pomagati s tem, da bi bila prevzela njenih menjic vsled tega — ustavila je banka svoja plačila. Nevolja zoper hranilnico bila je zato velika in čulo se je, da hoče banki zavoljo naše trgovine pomagati mestni zastop, pa s pogojem, da mu banka na drobno razkaže stanje svojega imetja.

Upravni odbor bil je s tem zadovoljen, vodja banke Zenari pa se je tej zahtevi protivil, to je vendar izbudilo sum upravnega odbora; sv. Štefana dan popoldne gre pregledat bankine knjige in blagajnice. Ko najde nekaj primanjka, pošlje po Zenarija, tudi policiji naznani izneverjenje; vodjev namestnik Kordin in blagajnik Ahčin s policajem srečajo Zenarija, potem ko ga v stanovanji niso našli, na ulicah, naprosijo ga, naj gre z njimi v bankino pisarno, kjer ima nekaj pojasniti. Tje prišedši podajo se v prvo nadstropje. Gosp. Kordin mu reče, da pogrešajo več v banki shranjenih obligacij, kje da so. Zenari mirno odgovori, da so v blagajnici, gre potem doli v pritlične prostore, kjer so blagajnice, g. Kordin za njim; ko pa pride Zenari na zadnjo stopnico, potegne revolver iz žepa in se ustrelji v desno sence, da je bil v kratkem mrtev, in potem prenešen v mrtvašnico.

Upravni odbor preiskaval je blagajnice še dalje in pogreša se nad 70.000 gold. zalog in pa krog 30.000 gold. menjic.

S tem žalostnim koncem banke odločena je njena, žalibog tudi marsikaterega udeleženca osoda! — Zenari obsodil se je sam! Žalibog, da s tem ni poravnana škoda, da ni odvrnjena nesreča, ki zadene toliko nedolžnih naših družin, katere so se včeraj smele imenovati premožne — danes pa ne vejo, ali imajo kaj ali

nič. Jeli bo upravni odbor, postavni zastopnik delničarjev, poravnal prizadeto škodo?

Nad 11 let je minulo od velikega denarnega poloma na Dunaji, tudi takrat so bile nekatere osebe v Ljubljani hudo poškodovane, na glas se je trdilo, da vsled prigovarjanja tedanjega vodje štajarske eskomptne banke v Ljubljani — ravno tistega Zenarija. Zdaj prizadeta škoda je gotovo večja — Bog daj, da bi ne bila, — pa zakrivil jo je zločinec Zenari v prvi vrsti — v drugi vrsti pa oni, ki so mu slepo zaupajoči zanemarili svojo dolžnost. — Prežalostni božični prazniki za belo Ljubljano.

— (*Letni občni zbor čitalnice ljubljanske*) vršil se je Štefana dan pod predsedstvom gosp. dr. viteza Bleiweisa. Ta v svojem nagovoru naznanja, da se je gosp. dr. Jernej Zupanec odpovedal podpredsedništvu in čitalnici podaril 100 gold. Predsednik predlaga, da se gosp. dr. Zupanec izreče zahvala in se izvoli za častnega uda čitalnice. Ta predlog sprejme se soglasno z živahnimi živio-klici. Po poročilu tajnika gosp. Laha in blagajnika gosp. Kadilnika sledi volitev novega odbora, v katerega se volijo gg.: dr. vitez Bleiweis, V. Valenta, M. Pakič, Kadilnik, Lah, Nolli, Ledenik, Stegnar, Sós, Rozman, Trstenjak, Drenik, Jeločnik, Križaj in dr. Drč.

— (*K. Seidel*), bivši deželni in državni poslanec, družnik Brandstetterjev, zagrizen nasprotnik Slovencev, umrl je dne 23. t. m. v Mariboru.

— (*Ljubljanska eskomptna banka*), katere upravni odbor je uže dne 27. t. m. sklenil, napovedati konkurs, je ta sklep preklical z ozirom na nevarne posledice konkurza, ter se je odločil poprej vendar poprašati upnike, je li bi ne hoteli na lastno in bankino korist s tirjatvami čakati do konca leta 1885. tako, da bi se ali likvidiralo ali tudi poravnalo in s tem vrh tega zabranil hud udarec preteč naši domovini.

— (*„Dolenske Novice“*) imenuje se nov, po dvakrat na mesec v Novem mestu izhajajoč list z vsakovrstno podučnimi spisi.

— (*Žrebanje srečk efektne loterije za „Narodni dom“*) pričelo se je danes zjutraj ob 9. uri.

— (*Profesor Šuklje*) imenovan je za profesorja na akademični gimnaziji dunajski.

— (*Veselo novo leto*) voščim vsem častitim prijateljem, znancem, kakor sploh vsem slovenskim rodoljubom.
Dr. Poklukar.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Denarni polom z vso močjo odvrtačajo bogateje banke in tudi borza si prizadeva kurs bankinih delnic vsaj do novega leta vzdržati v višini, v prvi vrsti zato, ker je od teh kurzov odvisna letna bilanca takih bank in pa višina dobička, katerega si potem zračunajo delničarji in upravni soveti.

Kljub temu prizadevanju pa vendar zelo vrè med trgovci in dan za dnevom kažejo se znamenja hudega pešanja. Tudi časniki le pomirujejo. — Da se pozornost odvrta od bank in borze, ropotali so v brezkončnih uvodnih člankih o krivici, katero so prizadele volitve v brnsko trgovinsko zbornico moravskim Nemcem; zdaj pa, ko je trgovinski minister one volitve v nekako nesrečni obliki — uničil, vendar ne morejo tajiti, da jim Taaffejeva vlada ni tako krivično nasprotna, kakor je fakijska opozicija tej vladi.